

Borštnikov prstan 1973: Mira Danilova

Obrazložitev:

Igralka in gledališka pedagoginja Mira Danilova, dolgoletna prvakinja Drame osrednjega Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, je začela svojo igralsko pot sredi prve svetovne vojne v tako imenovanem Malem gledališču v Ljubljani. Po razpustu Narodnega gledališča v začetku vojne ga je ustanovil in vodil njen oče Anton Cerar – Danilo, poleg Borštnika in Verovška najpopularnejši slovenski igralec svojega časa. Njegovo Malo gledališče, v katerem je nastopala Mira Danilova v otroških in epizodnih vlogah, je bilo med prvo svetovno vojno edino slovensko gledališče tja do leta 1918, ko je bilo spet obnovljeno Narodno gledališče v Ljubljani. V njem je takoj nadaljevala Mira Danilova svojo igralsko pot, s katero se je po nekaj letih zaradi vedno rastočih igralsko-umetniških uspehov povzpela med prve igralke takratnega mladega in srednjega rodu ter ostala na zavidljivi umetniški višini tudi dve desetletji po drugi svetovni vojni.

Značilnost njene igralsko umetniške nature in odrskega ustvarjanja je razsežnost repertoarja različnih vlog, saj je ustvarila odlične kreacije tako v drami, komediji in tragediji in to v domačem in tujem klasičnem in modernem repertoarju. Igrala je ljubimke in karakterne ženske vloge. Bila je prva Veronika Deseniška v *Celjskih grofih*, šarmantna Grudnovka v Cankarjevi komediji *Za narodov blagor*, Jermanova mati v *Hlapcih*, Vida v *Vidi Grantovi* Ferda Kozaka in Linhartovka v *Kranjskih komedijantih*. Bila je mondena v salonski igri, dama, hkrati pa je s svojim naravnim temperamentom in nadarjenostjo znala kot Nežka v Linhartovem *Veselem dnevu* in kot Micka v *Županovi Micki* upodobiti pristen, humoren in prepričljiv lik kmečkega dekleta. Razsežnost in različnost svoje igralske nadarjenosti je izpričala tudi v tako kontrastnih vlogah, kakor je poetični in očarljivi lik Viole v Shakespearovi komediji *Kar hočete*, ki jo je igrala v odlični režiji dr. Branka Gavelle, na drugi strani pa je ustvarila tej vlogi izrazito nasproten demonski lik Goneril v *Kralju Learu*. V dramatizaciji *Bratov Karamazovih* Dostojevskega je upodobila takšno demonsko ljubimko, kakor je Grušenka. Mojrsko odigrana predhodnica takšnih problematičnih ženskih karakternih likov je bila že 1928. leta žena Yü – Pei v Klabundovem *Krogu s kredo* v režiji Cirila Debevca. Ta vloga sodi med prve njene vrhunske stvaritve pred Shawovo *Sveto Ivano*. V enaki meri je obvladala klasični stih in konverzacijsko prazni dialog. Po Mariji Veri je prevzela leta 1941 vlogo Kraljice v *Hamletu* ter ustvarila osebno izvirno, moderno in sodobno varianto tega zapletenega ženskega lika. Odigrala ga je s psihološko realistično prenikavostjo, s potrebnim dostojanstvom brez koturna. Z materinsko nežnostjo do sina Hamleta, hkrati pa je nevsiljivo zaživela v njeni kreaciji tista usodna enoličnost, ki dela kraljico sokrivo za umor svojega prvega moža.

Mira Danilova je v svojih vrhunskih ustvarjalnih igralskih stvaritvah izpričala mojstrsko dikcijo in razsežno glasovno skalo, saj je znala svoj glas naravno prilagoditi lirskemu in poetičnemu tonu, salonski konverzaciji, kakor tudi vlogam visoko dramatične in tragijske zvrsti. Njena nadarjenost in vestna studioznost jo je usposabljala tudi za heroine v klasičnem repertoarju, nadarjenost ki jo je vsekakor podedovala po svoji materi Avgusti Danilovi, poleg Zofije Borštnikove glavni heroini v času Borštnika, Verovška, Danila in Nučiča. V zadnji tretjini igralske poti Mire Danilove prevladujejo kreacije plemenitih mater, med katerimi izstopa poleg Jermanove matere v *Hlapcih* zlasti lik Matere v Čapkovi povojni drami *Mati*. Za glavno žensko vlogo Elmiro v Molierovem *Tartuffu* je dobila prvič

Prešernovo nagrado, za vlogo žene in matere v Vasi Železnovi Maksima Gorkega, za mater v Stekleni menažeriji in za Filomeno Maturano v de Philippovi igri pa drugič Prešernovo nagrado. Med njene povojne viške sodi še Kraljica Elizabeta v istoimenski Brücknerjevi moderni zgodovinski drami. V tej kreaciji se je združila klasična heroina z moderno, psihoanalitsko zajeto igro in z ustvarjalno sintezo v odrsko slikovito podobo mogočne, a človeško nesrečne kraljice.

Po vojni je začela ob svojem igralskem delu še poučevati kot igralska pedagoginja ter postala kmalu profesorica za igro na Akademiji za igralsko umetnost. Mira Danilova je danes poslednja in odlična zastopnica tistega slovenskega gledališkega rodu, ki je začel nastopati že v času Ignacija Borštnika. Razlika je že med prvimi članicami Narodnega gledališča v Ljubljani, ko je nekaj mesecev pred svojo smrtjo prevzel vodstvo Drame Ignacij Borštnik. Mira Danilova si je s svojimi vrhunskimi igralskimi stvaritvami zaslužila Borštnikov prstan kot priznanje za svoje življenjsko umetniško delo, pritiče pa ji ta častni prstan še tudi po pripadnosti k pokolenju, ki je začelo že v Borštnikovem času. Ni pa nevažno omeniti ob tej priliki še dejstvo, da izhaja Mira Danilova iz doslej edinstvene in za razvoj slovenske gledališke umetnosti zaslužne družine Danilovih, ki je poleg nje dala slovenskemu igrilstvu popularnega papačija Danila, prvakinja Avgusto Danilovo in še dve Mirini sestri: Vero Danilovo-Bulatkovo, ki se je kot komičarka izkazala v komediji in opereti in Silvo, ki je nastopala v epizodnih karakternih in komičnih vlogah v radiu, televiziji in filmu. Zato bodi podelitev Borštnikovega prstana Miri Danilovi, katere mesto je v prvi vrsti največjih slovenskih igralk, hkrati še simbolično in častno priznanje tudi gledališki družini Danilovih, ki je dala slovenskemu gledališču kar pet gledaliških zastopnikov, ki se je s svojim delom sama trdno in častno zapisala v slovensko gledališko zgodovino.

Glavni odbor Borštnikovega srečanja 1973

Gledališki list Drame SNG Maribor, sezona 1973/74, številka 4